

© Johan Dockx

‘Ik had erg beweeglijk sperma, dus vroegen ze mij om vaak te komen’

DONOREN Een man die in het verleden spermadonor was, beweert in twee Belgische fertiliteitsklinieken tot 500 keer een spermastaal gegeven te hebben. ‘Ik stond er toen niet bij stil, maar het is best mogelijk dat ik meer dan honderd nakomelingen heb – een zotte gedachte.’

Twee donorkinderen die niet in hetzelfde gezin opgroeiden, ontdekten drie jaar geleden via DNA-onderzoek en de website MyHeritage.nl dat ze van dezelfde donor afstammen. Een maand geleden kwamen ze via die website ook in contact met hun donor.

‘s Morgens vroeg keek ik naar mijn e-mails en zag daar een bericht waarin stond dat ik een “match” had met iemand die mijn vader was, en die in het buitenland woonde. Het duurde een halfuur voor ik zijn eerste mail durfde te lezen’, zegt een Vlaamse vrouw van 35 die anoniem wil blijven.

Ze heeft sindsdien geregeld

contact met de donor en vermoedt dat er nog veel halfbroers en -zussen van haar in Vlaanderen rondlopen, die zich daar niet bewust van zijn: ‘Hij heeft me verteld dat hij wel 500 keer heeft gedoneerd, in twee Vlaamse fertiliteitsklinieken. Het zou me verbazen dat daar maar twee zwangerschappen uit zijn voortgekomen. Het kunnen er makkelijk meer dan honderd zijn.’

De man zelf, een Belg die na zijn vervroegde pensionering emigreerde, wil wel met zijn naam in de krant. Hij heet Guy Turf en bevestigt aan de telefoon dat hij voor het eerst sperma gedoneerd heeft toen hij 24 was en in Gent

woonde. ‘Ik ben daarvoor naar de fertiliteitskliniek van het UZ Gent gegaan. Ik ben er ruim twee jaar lang twee keer in de week langsgeweest. Toen ik trouwde ben ik ermee gestopt. Ik ben vrij snel gescheiden en omdat ik toen in Vlaams-Brabant woonde, heb ik me opnieuw als donor aangemeld in het UZ Brussel. Daar heb ik nog eens goed twee jaar gedoneerd. Ik stond er niet bij stil, maar het is best mogelijk dat er met mijn sperma honderden kinderen zijn verwekt – een zotte gedachte.’

‘Maximaal 35 tot 40’
Fertiliteitsarts Willem Verpoest,

verbonden aan het UZ Brussel, zegt in een eerste reactie dat het ziekenhuis geen weet heeft van donoren die zo vaak hebben gedoneerd. ‘Wij hebben het even nagetrokken. Hier zijn enkele donoren gekend die 35 tot 40 spermastalen hebben gedoneerd. Het zou bij ons zeker vragen oproepen als het vaker zou gebeuren, omdat daarmee toch een morele grens wordt overschreden.’

Verpoest werkt intussen twintig jaar in het fertiliteitscentrum van het UZ Brussel. De beschreven feiten dateren van daarvoor. Heeft hij ook zicht op het begin van het donatieprogramma in de jaren

zeventig en tachtig? Bij nader inzien zegt hij: ‘Ook in die periode was het eerder uitzonderlijk dat een donor zoveel gedoneerd heeft. Wettelijk was het niet verboden. Pas sinds 2007 is er een wettelijk kader dat bepaalt dat één donor maar bij zwangerschappen van zes wensoudergezinnen betrokken mag worden. Wij houden ons daar strikt aan. Sommige internationale spermadatabanken doen dat ook, maar niet allemaal.’

‘In ieder geval kan niemand verhinderen dat donoren zich bij meerdere fertiliteitsklinieken aanbieden, zonder dat wij dat weten. Zo kunnen ze ook vandaag nog in

meerdere ziekenhuizen bij telkens zwangerschappen van zes gezinnen betrokken worden. Alleen een nationale registratie van donoren zou dat kunnen verhinderen. Dat is voorzien in de wet van 2007 maar nog niet uitgevoerd. Wij vragen daar al lang naar.'

1.000 frank

Turf blijft bij zijn versie van de feiten. 'Eind jaren zeventig was de sfeer helemaal anders. Ik zag een oproep in de krant, dat ze donoren zochten. Alles gebeurde anoniem. Ik heb er geen bewijs van, want ze hebben mijn naam nooit geregistreerd. Ik kreeg een nummer, en het was dat nummer dat doneerde.'

'Over de zwangerschappen kreeg ik geen enkele info. Men nodigde mij wel uit om vaak te doneren, omdat ik erg beweeglijk sperma bleek te hebben. Ze betaalden me elke keer 1.000 frank (25 euro, red.), wat een mooi bedrag was in die tijd. Ik had geen contact met andere donoren. Alles gebeurde toen zowat in het geheim.'

'Ik heb geen enkel bezwaar tegen de opheffing van de anonimiteit. Het zou veel lijden bij donorkinderen wegnemen. Daar voel ik me schuldig over, dat ze zo lang hebben moeten zoeken'

Guy Turf
Spermadonor

Vandaag is hij blij met de openheid die door DNA-onderzoek is ontstaan. 'Het was ook voor mij een schok toen ik opeens te horen kreeg dat ik een vrijwel volledige match heb met een zoon en een dochter in Vlaanderen. Zij waren geëmotioneerd, maar ik ook.'

'De dochter lijkt fysiek erg op mij. We hebben bijna dagelijks contact. Ik heb beloofd dat ik naar België kom zodra de coronamaatregelen het toelaten. Ik ben zelfs vrienden met een van haar ouders op Facebook. Ik kreeg een mail om me te bedanken. Hun dochter is jarenlang op zoek geweest en zij konden haar vragen niet beantwoorden', zegt Turf.

'De zoon lijkt fysiek minder op mij, maar we delen ongelooflijk veel interesses: in een gezonde levensstijl, in gezonde voeding, in muziek. Het is ontzettend verrassend voor mij. Ik heb geen eigen kinderen en had dit nooit verwacht. Ik ben nu wel benieuwd of er nog DNA-matches met andere nakomelingen zullen verschijnen.'

Eenzelfde donor

In de marge van dit donorverhaal duikt nog een andere kwestie op, die donorouders verontrust. Psychotherapeute Mies Mertens meldt in een opiniestuk in deze krant dat ze samen met haar partner twee donorkinderen heeft, een dochter van 33 en een zoon van 30. Het lesbische stel wendde zich daarvoor naar de fertiliteitskliniek van het UZ Brussel. Ze vroegen er naar dezelfde donor voor hun tweede kind. Er werd hen naar eigen zeggen verzekerd dat dit zo was, en dat de beide kinderen dus

volledig met elkaar verwant zouden zijn.

DNA-onderzoek leerde echter dat de dochter en zoon van Mies Mertens een verschillende donor hebben: Guy Turf is de donor geweest voor haar zoon, niet voor haar dochter.

Verpoest zegt daarover: 'Veel wensouders vragen naar eenzelfde donor voor hun kinderen. Wij proberen daar zo veel mogelijk aan tegemoet te komen, maar het is niet altijd mogelijk. We gaan er prat op om daar transparant over te communiceren, en ik zie niet in waarom dat dertig jaar geleden anders zou zijn geweest.'

Mertens is zeker van haar stuk: 'Ik zei nog: *Never change a winning team*. En de fertiliteitsartsen van toen gaven me gelijk.'

Anonimiteit opheffen

Feit is dat het bannen van anonieme donaties dit soort problemen in de toekomst zou voorkomen. Heel wat volwassen donorkinderen ijveren ervoor om de anonimiteit op te heffen. Ook ouders treden dat standpunt bij, net als donor Guy Turf. 'Ik kan niet teruggaan naar hoe ik me in het verleden hierbij voelde, maar vandaag heb ik geen enkel bezwaar tegen de opheffing van de anonimiteit. Het zou veel lijden bij donorkinderen wegnemen. Daar voel ik me schuldig over, dat ze zo lang hebben moeten zoeken.'

Ook professor Verpoest is die gedachte genegen: 'Er is een algemene maatschappelijke en medisch-ethische tendens om de anonimiteit bij donaties op te heffen, in het belang van ouders en kinderen, waar ik mij persoonlijk bij aansluit. Ik veroordeel niet wat er in het verleden is gebeurd. Veel artsen en donoren hebben dit met de beste intenties gedaan en ze hebben er veel gezinnen mee geholpen.'

'Men dacht toen dat een anonieme donor het beste was dat men een gezin kon geven. Maar er is een grote mentaliteitswijziging gebeurd. Ik verwijs ook graag naar het sterke interview met Marleen Temmerman en Petra De Sutter in *DSWeekblad* van vorige week. De beleving en rechten van donorkinderen staan nu veel meer centraal, en zo hoort het ook.'

Dominic Stoop, fertiliteitsarts en huidig diensthoofd in het UZ Gent, wijst erop dat België stilaan de uitzondering wordt in West-Europa, samen met Griekenland en Spanje nog. 'Frankrijk, dat vroeger een bastion van anonimiteit was, heeft nu helemaal de andere kant gekozen. Ook Portugal veranderde zijn wetgeving, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en enkele Scandinavische landen deden dat eerder al. Denemarken laat zijn donoren nog de keuze, maar op de commerciële Deense DNA-databank vind je nu vooral open profiel-donoren.'

Bovendien, zegt Stoop, wordt de wetgever voorbijgestoken door de werkelijkheid: 'Wij zeggen dat nu ook zo aan donoren: wettelijk is jullie anonimiteit beschermd, en wij als ziekenhuis zullen die dus ook beschermen. Maar via DNA-onderzoek is tegenwoordig alles te achterhalen. Ook wensouders zelf vragen meer en meer om open profiel-donoren, die later door het kind gecontacteerd kunnen worden.'

Veerle Beel

► Blz. 34 opinie.

Steinerscholen krijgen (nog) geen afwijking op eindtermen

ONDERWIJS De steinerscholen krijgen eind januari een nieuwe kans om een afwijking te vragen op de eindtermen in de tweede en derde graad secundair.

De Vlaamse regering geeft nog geen groen licht voor afwijkende eindtermen in de tweede en de derde graad secundair van het steineronderwijs. Dat meldt de Vlaamse minister van Onderwijs, Ben Weyts (N-VA). De Federatie van Steinerscholen krijgt de tijd tot eind januari 2022 om een nieuw voorstel in te dienen.

Weyts baseert de beslissing op het advies van de Onderwijsinspectie en onafhankelijke deskundigen. Zo waarschuwt de Onderwijsinspectie onder meer voor mogelijke lacunes in de sleutelcompetenties Nederlands, wiskunde, exacte wetenschappen en technologie en andere talen.

Twee experts uit de onafhankelijke commissie van deskundigen toonden zich bezorgd over enkele tekortkomingen, vooral op het

vlak van kennis. Die zouden als gevolg kunnen hebben dat leerlingen niet helemaal gelijkwaardig voorbereid worden op het hoger onderwijs.

'Scholen zijn autonoom in hoe ze de eindtermen realiseren. We willen alleen dat de lat even hoog ligt in alle scholen', aldus minister Weyts. 'Zo geven we leerlingen de kans om op elk moment over te stappen van een school die de officiële eindtermen volgt naar een steinerschool - of omgekeerd.'

Vergelijk mogelijk

Weyts is ervan overtuigd dat een vergelijk er nog steeds in zit, 'zoals dat vroeger ook is gelukt'. Hij bereikte in 2020 een akkoord met de Federatie van Steinerscholen over afwijkende eindtermen in de eerste graad secundair.

In 2021 dienden de steinerscholen een aanvraag in voor afwijkingen voor hun tweede en derde graad.

Werner Govaerts, coördinerend-directeur van de secundaire

steinerscholen reageert teleurgesteld op de beslissing. 'Onze aanvraag voor afwijkingen voor de eerste graad was aanvankelijk ook afgekeurd en die hadden we bijgestuurd. We dachten daaruit geleerd te hebben voor onze aanvraag voor de tweede en derde graad.'

De steinerscholen staken gisteravond de koppen bij elkaar om zich te beraden over de beslissing van de Vlaamse regering. Zij zouden vandaag met een uitgebreide reactie komen.

De steinerscholen hadden de eindtermen ook al aangevochten voor het Grondwettelijk Hof.

Eindtermen zijn de minimumdoelen die leerlingen in het Vlaams onderwijs moeten halen. Het Vlaams Parlement legt ze vast. Onderwijsaanbieders mogen er van afwijken als de eigen eindtermen de vergelijking doorstaan met de officiële. De Vlaamse regering moet daar wel groen licht voor geven.

Tom Ysebaert

advertentie

Het begon met dat krediet voor een grotere plantenwinkel.

Een beetje durf kan uw leven veranderen.

Daarom geven we bij Europabank uw wilde plannen wél een kans. Door samen het beste investeringskrediet te zoeken voor uw zaak. Altijd welkom in onze kantoren, op europabank.be of bel gratis 0800 25 026.

europabank

V.l.t.: Europabank NV - Kredietgever - Erkenningsnummer 937 - Nr. fsma 011671A
Burgstraat 170, 9000 Gent - BTW BE 0 490 026 394 - RPR Gent.

De bank die durft.